

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдиите Асен Манов, Милчо Костов, Цанко Хаджистойчев, Станислав Димитров и Теодор Чипев по к. д. № 36/1992 г.

С решението си от 18 февруари 1993 г. по конституционно дело № 36/1992 г. Конституционният съд е отхвърлил искането на 51 народни представители от 36-ото народно събрание за установяване на противоконституционност на решението на Народното събрание от 29 декември 1992 г. (ДВ, бр. 105/1992 г.) за частична отмяна на решението за снемане на имунитета на народен представител от 7 юли 1992 г. (ДВ, бр. 57/1992 г.).

С решението от 29 декември 1992 г. Народното събрание само *частично отменя* предходното си решение от 7 юли с. г. за снемане на имунитета на народен представител. Отмяната е частична, защото се отнася само до *даденото разрешение за задържане на народния представител като мярка за неотклонение*. Отмяната е частична, защото не засяга разрешението на Народното събрание, дадено за възбуждане на наказателно преследване за извършване на тежко престъпление от същия народен представител (в съответствие с чл. 70 от Конституцията). Възбуденото наказателно преследване за тежко престъпление като цяло не се засяга; то продължава своя ход.

Конституционособразността на това *решение за частична отмяна* на снемането на имунитета е оспорена от 51 народни представители. Оспорването е основателно. Решението на Народното събрание от 29 декември 1992 г. е противоконституционно и в такъв смисъл трябваше да постанови своето решение Конституционният съд.

Решението на Народното събрание от 29 декември 1992 г. за частична отмяна на решение за приемане на решение за снемане на имунитет противоречи на Конституцията в *изходната си концепция, в съдържанието и действието си*; от конституционна гледна точка то е и вътрешно противоречиво.

1. В *изходната си концепция* оспореното решение на Народното събрание е противоконституционно, защото не държи сметка за юридическата същност на акта, до който се отнася. Не е отчетена принципната, дълбоката разлика между

законодателен (нормативен) акт и индивидуален акт с еднократно действие. В случая, когато Народното събрание упражнява правомощието си по чл. 70 от Конституцията и дава предвиденото в този конституционен текст разрешение, то не действа като законодателен орган. С чл. 70 от Конституцията Народното събрание е овластено да издаде индивидуален акт, който е необходим, за да започне наказателно преследване за "тежко престъпление" (както изрично гласи конституционната разпоредба - чл. 70). С упражняването на тази компетентност Народното събрание инициира наказателен процес. *С този акт Народното събрание не законодателствува, а управлява наказателен процес.*

А отгук и разликите между двата акта на Народното събрание: *закон и разрешение за снемане на имунитет*. Законът може да бъде изменен, допълнен, частично или изцяло отменен и после отново гласуван в първоначалния си вид, после пак изменен и т.н. - всичко това не е подробно и изчерпателно посочено в чл. 84, т. 1 на Конституцията. Но такова подробно и изчерпателно изброяване на елементите на законодателната компетентност не е необходимо (то едва ли е и възможно!). Защото Народното събрание притежава и упражнява законодателна власт в цялата ѝ пълнота.

2. Още по-ясна е разликата в съдържанието на двата акта – *правна норма (закон) и акта по чл. 70 от Конституцията за снемане на имунитет*. Правната норма (законът) е общо и абстрактно правило за поведение, а разрешението за снемане на имунитет – за възбуждане на наказателно преследване за тежко престъпление и за задържане на дееца, *е индивидуален акт, който с еднократното си прилагане изчерпва своето съдържание*. А Отгук произтича и необходимостта в конституционния текст да бъде посочена изцяло, изчерпателно и точно компетентността на Народното събрание да издаде *такъв индивидуален акт*. Така, стриктно установеното съдържание на компетентността по чл. 70 от Конституцията не позволява разширително тълкуване, защото всяко такова тълкуване би означавало да се допусне Народното събрание да навлезе в чужда правна сфера извън предоставената му от Конституцията законодателна власт, би означавало нарушение на чл. 8 от Конституцията.

Народното събрание разрешава да се възбуди наказателно преследване, *но самото то* като субект на законодателна власт не може да възбуди наказателно преследване. Народното събрание разрешава да бъде задържан народният представител, *но самото то* като субект на законодателната власт не може да нареди

задържането.

Задържането на народния представител и възбуждането на наказателно преследване е изключителна компетентност на съдебната власт. Затова дори да е взето решение от Народното събрание за задържане и възбуждане на наказателно преследване, това решение може да съдържа само *разрешение*, адресирано до съответните съдебно-прокурорски органи. Последните не са длъжни нито да задържат, нито да предприемат действие по наказателно преследване, ако например междувременно (след даване на разрешението по чл. 70 от Конституцията) са настъпили обстоятелства, които изключват категорично всякакво съмнение относно престъпно поведение на народния представител. Следователно *“разрешението” по чл. 70 от Конституцията остава само разрешение. То не задължава никого и няма нужда да бъде отменявано. По-точно – то не може да бъде изцяло или частично отменявано (както се отменяват законите съгласно чл. 84, т. 1 от Конституцията).*

Ако въз основа на дадено разрешение по чл. 70 от Конституцията е възбудено наказателно преследване от органите на съдебната власт, *само тези органи могат да прекратят наказателния процес или да завършат процеса с осъдителна или оправдателна присъда* (вж. чл. 301, ал. 2 и чл. 302 НК).

Същото се отнася и до задържането. След като Народното събрание е “разрешило” задържане, органите на съдебната власт се произнасят по мярката за неотклонение. Народното събрание в своето “разрешение” е дало тавана по интензитет (по тежест) на мярка за неотклонение по градацията на чл. 146 НПК. Следовател, прокурор или съд не са длъжни да приложат разрешената от Народното събрание мярка за неотклонение “задържане”; тези органи могат да вземат, променят, отменят, отново да възстановяват и пр. по-лека или по-тежка мярка за неотклонение съобразно преценките, посочени в чл. 147 НПК. В НПК подробно са уредени решенията за определяне на мярката за неотклонение (чл. 148 и сл. НПК), обжалването на мярката за неотклонение от прокурора (чл. 152, ал. 4 НПК), от съдията-докладчик (чл. 241, ал. 2, т. 4 НПК) и пр.

В тази следствено-съдебна процедура, уредена в НПК, Народното събрание не може да се намесва. Впрочем това е едно от доказателствата, че Народното събрание не е най-висшият орган в системата на държава, която закрепва и построява своя апарат на основата на принципа за разделението на властите.

Решението на Народното събрание от 29 декември 1992 г. е противоконституционно, защото е в очевидно противоречие с чл. 8 и чл. 70 от Конституцията.

3. Решението на Народното събрание от 29 декември 1992 г. е вътрешно противоречиво от конституционноправна гледна точка. Не може индивидуален акт на Народното събрание да бъде “частично отменян”, както гласи самото заглавие на акта. Частично изменение, отмяна и пр. може да претърпи само закон (нормативен акт), а не и индивидуален акт, който е единен и вътрешно обвързан в съставните си части, както вече се посочи по-горе. “Разрешението”, дадено с решението на Народното събрание от 7 юли 1992 г., включва двете съставни части на чл. 70 от Конституцията – задържане и възбуждане на наказателно преследване. Те са *равностойни* по своето юридическо значение и са *неотделими* в своето постановяване и прилагане. Както не може да бъде дадено разрешение за задържане, без да се разреши и възбуждане на наказателно преследване, така също не може да се възбуди (или остави в действие и по-нататъшен ход) наказателно преследване, без да е в сила мярка за неотклонение.

И в това отношение проличава *противоречието на решението на Народното събрание от 29 декември 1992 г. с буквата и духа на Конституцията.*